

TOONBEELD VAN LEIDERSCHAP

VAN DE HOOFDREDACTIE

Paus Franciscus geeft een simpeler en minder formele invulling aan zijn rol dan zijn voorgangers. Hij staat bekend om zijn nederigheid, zijn bekommernis om minderbedeelden en zijn inzet voor de dialoog als een manier om bruggen te bouwen tussen mensen van alle achtergronden, overtuigingen en religies. Zijn eenvoud en menselijkheid hebben hem in korte tijd veel populariteit opgeleverd, niet alleen onder rooms-katholieken, maar ook onder andersdenkenden. Als spiritueel leider inspireert hij zelfs andere leiders. Niet voor niets mocht hij op 6 mei jl. voor de hoop en bemoediging die hij uitstraalt naar talrijke burgers die in Europa hun plaats zoeken, de Internationale Karelsprijs in ontvangst nemen, een vredesprijs die eerder ten deel viel aan onder andere Winston Churchill en Angela Merkel.

Franciscus heeft ook geen geheim gemaakt van zijn intenties om de bestuursstructuur van de Rooms-Katholieke Kerk radicaal te hervormen. Hij ziet heel scherp dat een organisatie niet effectief kan zijn zonder ‘gezonde’ leiders, en dat omgekeerd leiders niet effectief kunnen zijn zonder een ‘gezonde’ organisatie. Daarover – en dan vooral de relatie tussen de mate van gezondheid van een organisatie en het soort leiderschap dat daarbij past – gaat de bijdrage van Bazigos e.a. aan dit nummer: ‘Leiderschap in context’. Over contextueel leiderschap in meer algemene zin, en de leiderschapskwaliteiten die daarbij horen, gaat de bijdrage van Peters. Een heel specifieke context van leiderschap, namelijk die in de medische wereld, komt aan de orde in de bijdrage van Keijser & Wilderom.

Eind 2014 sprak paus Franciscus de leiders van de Romeinse curie in niet mis te verstane bewoordingen toe. Hij refereerde daarbij aan vijftien ziekten waaraan leiders, ook kerkelijke, kunnen lijden. Voor een overzicht daarvan verwijs ik graag naar een verhaal dat Gary Hamel daarover schreef (<https://hbr.org/2015/04/the-15-diseases-of-leadership-according-to-pope-francis>). Enkele ervan zal ik hier aanstippen. De eerste ziekte die hij noemt, is die van gebrek aan zelf-

kritiek, van eigendunk, narcisme, zichzelf hoger achten dan anderen. Het medicijn ertegen dat hij aanbeveelt, en de deugd die hij zelf in woord en daad praktiseert, is nederigheid. Aan de top te komen vergt moed, er te kunnen blijven nederigheid. Een andere ziekte die Franciscus noemt, is mentale en emotionele ‘verstening’. Leiders zouden juist compassie, altruïsme en generositeit moeten tonen. Dit belang van het geven van aandacht aan emoties zien we in dit nummer terug in de bijdragen van Sanders en van Barsade & O’Neill. Sanders onderzocht de rol van emoties bij (on)ethisch leiderschap, Barsade & O’Neill onderzochten de invloed van emoties op onder meer commitment, creativiteit, manier van besluiten nemen en kwaliteit van werk. De laatste ziekte uit het lijstje van de paus die we hier willen noemen, is de wens alles tot in uiterste perfectie, in opperste consistentie en precies volgens de regeltjes te willen plannen. De onmogelijkheid daarvan wordt aangetoond in de bijdrage van Smith over paradoxaal leiderschap.

We sluiten dit themanummer over leiderschap af met een bijdrage over vrouwelijk leiderschap. Grinwis e.a. bouwen er een sterke businesscase voor op. Veel organisaties zouden volgens hun bronnen gezonder en effectiever kunnen worden als zij vrouwen zouden inzetten met zowel transformationele als transactionele leiderschapskwaliteiten. De Rooms-Katholieke Kerk ook? Het recente besluit van Franciscus om te laten onderzoeken of het mogelijk is vrouwen aan te stellen als diaken laat in ieder geval zien dat hij grenzen wil doorbreken. Dit beeld versterkt hij met zijn kersverse decreet om Maria Magdalena een hogere rang te verlenen.

Peter Schramade